

Caspar Rüütel
Marina Minerals OÜ

Pirkka-Marja Põldvere
LEADELL Pilv Advokaadibüroo AS

Teie 20.02.2025
Meie 11.03.2025 nr 13-2/588-4

Seisukoht Rail Balticu planeeringu avalikul väljapanekul esitatud ettepanekute osas

Austatud Caspar Rüütel ja Pirkka-Marja Põldvere

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium on tutvunud Pärnu maakonnaplaneeringu „Rail Baltic raudtee trassi asukoha määramine“ (edaspidi Rail Balticu planeering) avalikul väljapanekul Marina Minerals OÜ poolt esitatud seisukohtade ning Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi antud vastustega. Planeerimisseaduse (01.01.2012 redaktsioon) § 23 lõike 3 punkti 5 kohaselt järelevalve teostaja pädevuses on planeeringu avalikul väljapanekul kirjalikke vastuväiteid esitanud isikute ning planeeringu koostamise korraldaja ärakuulamine ja seisukoha esitamine vastuväidete kohta, kui planeeringu koostamisel vastuväiteid ei arvestatud.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium kutsus 13.02.2025 kirjaga nr 13-2/588-1 Marina Minerals OÜ ärakuulamisele. 05.03.2025 toimunud ärakuulamisel osalesid Marina Minerals OÜ juhatuse liige Caspar Rüütel, Marina Minerals OÜ esindaja vandeadvokaat Pirkka-Marja Põldvere, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi Rail Balticu planeeringu projektijuht Eleri Kautlenbach planeeringu koostamise korraldajana ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi nõunik Külli Siim planeeringu järelevalve teostajana.

Ärakuulamisel arutati Rail Balticu planeeringu avalikul väljapanekul Marina Minerals OÜ 28.10.2024 ja 30.10.2024 kirjaga esitatud ettepanekuid ja küsimusi. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium annab käesolevaga oma kirjaliku seisukoha arvamuse osas, milles Marina Minerals OÜ ja Regionaal- ja Põllumajandusministeerium planeeringu koostamise käigus kokkuleppele ei jõudnud.

I Arvestamata jäänud arvamus

Marina Minerals OÜ 28.10.2024 ja 30.10.2024 kirjaga esitatud ettepanekute ja küsimuste ning ärakuulamisel avaldatud kohaselt:

- soovib, et Rail Balticu planeering võimaldaks Ilvese, Rabaküla ja Nepste VII keskkonnaloa taotluse aladel Rail Balticu ehitamiseks maavara kaevandada. Selleks tuleks muuta Rabaküla siduskoridori piire ning muuta puhverala piire või võimaldada puhveralas kaevandamist. Millele tuginedes väidetakse, et Rabaküla liivakarjääri rajamine on kriitiliseks elemendiks maantee ja raudtee vahel kahe asula (Metsaääre ja Rabaküla) ja Reiu jõe olemasolul? Kui Rabaküla metsise piirkonnas ei ole moodustatud puhverala ringikujuline, vaid ulatuks Rabaküla mäeeraldisega umbes sama pindala ulatuses asümmeetriliselt välja kagusuunda, kas

siis sellega vähendatakse oluliselt metsisele mõeldud hüvitusmeetmeid? Nepste VII liivakarjäär asub väljaspool EELIS-sse kantud leiukohtasid, enamusel alast on teostatud lageraie. Millistel kaalutlustel sobib see puhveralaks? Milliste looduseaduste või loodusteaduste kohaselt peavad puhveralad olema ilmtingimata sümmeetriliste ringide kujuga? 24 metsisekuke säilitamiseks kavandatud hüvitusmeetmete vajalikkus ja tulemuslikkus on küsitav, sh alternatiive pole kaalutud. Miks ei ole planeerimisdokumentides kajastatud riigile oluliste ehitusmaardlate olemasolu?

- on seisukohal, et planeeringulahendus, sh KSH ja hüvitusmeetmete kava on koostatud huvigruppe kaasamata, ei arvestata kõigi osapoolte huvidega, ei arvestata olulisi teemat puudutavaid asjaolusid ning ei otsita kompromisse lahenduste leidmisel. Arvestatud on vaid metsisega, kuigi tegelikult tuleb arvestada kõigi oluliste aspektidega ja huvigruppe kaasata. Rail Baltica trassikoridori valiku planeerimisprotsessis kui ka KSH aruande koostamise raames on võimalik otsida suuremal või vähemal määral kompromisse kaitstava linnuliigi ja karjääride vahel.

Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi 14.08.2024 kirjas nr 14-8/2230-3, 16.08.2024 kirjas nr 14-8/2230-5 ja 12.11.2024 kirjas nr 14-8.3/946-9 ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi Rail Balticu planeeringu projektijuht Eleri Kautlenbach planeeringu koostamise korraldajana ärakuulamisel selgitas järgnevat.

- Planeerimismenetluses hinnati omavahel kuute Rail Balticu trassialternatiivi, et leida asukoht raudtee trassikoridorile, kuhu koostada planeeringu lahendus. Trassialternatiivide hindamisel võeti arvesse Natura hindamise ja hüvitusmeetmete rakendamise põhimõtteid. Ühegi raudtee trassikoridori alternatiivi puhul ei ole ebasoodsat mõju võimalik vältida metsisele Luitemaa linnualal ja ka lõpp-eelistuseks valitud trassi koridor on teostatav ainult juhul, kui rakendatakse Natura kriteeriumide kohaseid leevendusmeetmeid ja hüvitusmeetmeid (tagatakse metsistele elupaiga samaväärne toimivus, mis on enne Rail Balticu raudtee rajamist). Selleks, et vältida Luitemaa metsiste asurkonna isolatsiooni jäämist ja hääbumist tuleb tagada: 1) metsisekukkede piisav arvukus asurkonna säilimise eesmärgil; 2) kavandatava tegevuse piirkonnas metsisele sobivad uued elupaigad ja mängualad; 3) Luitemaa linnuala asurkonna metsiste sidusus teiste lähiala metsise mängudega. Selleks on vaja tagada sidusus Luitemaa ja Kikepera-Soomaa ning Luitemaa ja Põhja-Liivimaa metsiste asurkondade vahel. Hüvitusmeetmed peavad olema tõhusad, vastasel korral pole võimalik planeeringut kehtestada ja Rail Balticu raudteed rajada.
 - Ilvese liivakarjääri keskkonnaloa taotluse ala paikneb Rail Balticu ebasoodsa mõju hüvitamiseks moodustatavas Mõtuse metsise püsielupaigagas, kus tuleb tagada sihtkaitsevööndi kaitsekord. Mõtuse püsielupaiga moodustamine Luitemaa linnuala laiendusena on vajalik linnualal paikneva Mõtuse metsisemängu ja asurkonna toetamiseks ning Luitemaa ja Kikepera-Soomaa asurkonna põhjapoolse ühenduse sidususe hoidmiseks. Mõtuse püsielupaika pole võimalik moodustada muus asukohas, kuna see asub Kikepera-Soomaa ja Luitemaa vahelises Luitemaa poolses siduskoridori alguspunktis. Samuti pole võimalik Ilvese liivakarjääri keskkonnaloa taotluse ala välja arvata moodustatava Mõtuse metsise püsielupaiga koosseisust, kuna kavandatavat karjääriala kasutavad metsised. Karjääri rajamisel on ilmne negatiivne mõju nii Luitemaa Natura linnualale kui ka elupaika kasutavale metsise asurkonnale.
 - Rabaküla liivakarjääri keskkonnaloa taotluse ja Ilvese II liivakarjääri keskkonnaloa taotluse alad kattuvad Luitemaa ja Kikepera-Soomaa metsiste asurkondi ühendava Rabaküla siduskoridori alaga. Tegemist on ainsa toimiva siduskoridoriga, mis ühendab omavahel Luitemaa ja Kikepera-Soomaa metsiste asurkondi. PlutoF loodusvaatluste andmebaasi Rabaküla koridoris tehtud metsiste juhuvaatlused näitavad, et metsised realselt kasutavad seda ala. Järelikult on see ala Rabaküla koridoris atraktiivne metsistele ning karjääri rajamine võib kahjustada siduskoridori atraktiivsust metsistele. Rabaküla liivakarjääri keskkonnaloa taotluse ja Ilvese II liivakarjääri keskkonnaloa taotluse alasid

pole võimalik Rabaküla siduskoridorist välja jätta, sest riigimaal asuv metsise liikumiskoridoriks sobiv metsaala Rabaküla ja Jaamaküla mängude vahel ei võimalda koridori nihutamist viisil, et üks või teine või mõlemad potentsiaalsed karjäärialad jääks liikumiskoridorist välja. Metsise kaitse tegevuskava eelnõu järgi on sidususe tagamisel oluline tuum- ja astmelaua-aladel metsise elupaikades metsamaa säilimise tagamine ning neid ühendavatel koridoridel metsamaa säilimine üldjuhul vähemalt 2 km laiustel koridoridel, arvestades, et taristu mõju võib ulatuda kuni 1 km kaugusele koridori mõlemast servast. Antud juhul toimivad Rabaküla ja Jaamaküla mängud astmelaua aladena. Rabaküla liivakarjääri keskkonnaloa taotluse ja Ilvese II liivakarjääri keskkonnaloa taotluse alade omavaheline kaugus on umbes 1 kilomeeter. Kaevandamisega kaasnevad häiringud, millel on vastavalt seiretulemustele oluline mõju metsise arvukusele. Lisaks, kui kaevandatud alad taastada metsamaaks, siis metsisele sobilikuks elupaigaks muutuks see umbes 40-60 aasta pärast peale metsa istutamist. Seega ei leevenda raadamise ja kaevandamisega seotud olulisi mõjusid meede, mille kohaselt kaevandatud ala taastatakse metsamaaks enne, kui on alanud raudtee ehitus. Eeltoodust nähtub, et Rabaküla siduskoridor on liialt kitsas võimaldamaks selles liivakarjääri(de) avamist ja sellega seonduvat lisamõju ning häiringuid kuni metsisele avalduva mõju hüvitamiseni ehk hüvitusmeetmete kavas toodud seireperioodi lõpuni. Seda ka juhul, kui Rabaküla liivakarjääri ala arvata välja siduskoridori ja puhverala koosseisust ning selle asemel hõlmata puhverala koosseisu Rabaküla mäeeraldisega umbes sama pindala ulatuses maa-ala mõnes teises asukohas. Samuti pole võimalik koridori mujale nihutada või ümber paigutada, kuna Rabaküla siduskoridorile puudub alternatiivne asukoht. Muudes asukohtades koridori loomine eeldaks kultuurmaastiku metsastamist, kusjuures eelduseks on ka sobiva mullastiku olemasolu maastikul (viljakatesse kasvukohtadesse kasvaks metsisele ebasobiv puistu). Kuna metsisele sobiva (alates 40-60 aastast) metsa kasvamine võtab aastakümneid aega, siis pole tegemist sobiliku alternatiiviga, kuna sidususe tekkimine väljub Rail Balticu ebasoodsa mõju hüvitamiseks planeeritud ajaraamistikust ja ei tarvitse olla ka teostatav pikas (>40-50 aastat) ajaskaalas tulenevalt piirkonna mullastiku tingimustest, sest muudes asukohtades on tegemist viljakamate aladega, millest tulenevalt tekiksid nendes kohtades metsakasvukohatüübid, mis ei ole metsistele liikumiskoridoridena atraktiivsed.

- Nepste VII liivakarjääri keskkonnaloa taotluse ala jääb Rail Balticu ebasoodsa mõju hüvitamiseks moodustatava Saki püsielupaika ümbritseva puhverala sisse. Nepste VII liivakarjääri keskkonnaloa taotluse ala hõlmamine puhveralasse on põhjendatud järgmiste asjaoludega. „Rail Baltica metsise asurkonna kaitsemeetmete, seire ja elupaikade taastamise programm. Rakendusplaan“ joonisel 13 on toodud metsiste registreeritud tegevusjäljed, kohtamispaigad mängude tsentris kaardistatud isendid ja GPS saatjatega isendite liikumisteedkonnad projektialal ruumiliselt paiknevatena Riigikohtu poolt tühistatud Rail Balticu kavandatud taristu koridori suhtes Laiksaare – Saki- Nepste piirkonnas. Jooniselt 13 nähtub, et Nepste VII liivakarjääri keskkonnaloa taotluse ala kasutab elupaigana GPS saatjaga varustatud metsise kukk „Venemurru_kukk_I_2019“. Seiretulemused näitavad, et karjääridel on oluline mõju metsiste arvukusele. Karjääride mõjualas asuvates mängudes on mängivate kukkede arvukus langenud üle 50 % (vt lisatud tabel). Samuti on toimunud mängude nihkumist karjääridest eemale. Metsisekanade ja -kukkede kõikidest lokatsioonidest 74-78% asuvad 3 km raadiuses mängupaiga tsentrist, mis on aluseks metsise EELIS-esse kantava elupaiga piiritlemisel maksimaalse ulatusena. Metsise elupaiga piiritlemise juhise järgi loetakse ka alale jäävad raiesmikud ja alla 40 aastased metsad elupaiga osaks ja elupaigast arvatakse välja vaid mitte metsamaa kõlvikud. Erinevalt lageraielankidest, mida metsised on võimelised ületama on karjääride alad metsistele füüsiliseks barjääriks ning ei võimalda liikuda erinevate sobilike elupaikade vahel. Lisaks on karjääri alal mõju ka seda ümbritsevale alale. Lisaks elupaigakaole lisanduvad kaevandamisega piirkonda ka muud häiringud (nt müra), mis raskendavad

hüvitusala kaitse-eesmärkide saavutamist. Puhverala eesmärk on vältida püsielupaikade ümbruses tegevusi, millel on oluline mõju metsistele. Nii on võimalik tagada, et hüvitusmeetmed on tõhusad. Alternatiivses asukohas püsielupaiga moodustamisel tuleks ala valida samas piirkonnas majandatavate metsade hulgast, kus ei ole ka käesoleval ajal asustatud mängusid. Kuna nende metsade kvaliteet, võrreldes hetkel moodustatava püsielupaiga metsadega, on metsise elupaigana vähemväärtuslik ja puuduvad asustatud mängupaigad (metsisekuked ja nende isased järglased on väga kõrge mängupaiga truudusega), siis oleks vaja, võrreldes praeguse moodustatava püsielupaigaga, mitmekordse pindala jagu majandatavaid metsi kaitse alla võtta ja teostada neis taastamistegevusi, et neist kujuneksid metsisele sobilikud elupaigad. Seejuures võib tekkida vajadus hõlmata täiendavalt püsielupaiga koosseisu ka maavaravarudega kattuvaid maa-alasid. Kaugemates majandatavates metsades püsielupaiga moodustamise korral poleks tagatud Luitemaa metsiste sidusus naaberpiirkondadega, st hüvitusmeetmed ei täidaks nendes piirkondades oma eesmärki. Järelikult nendesse metsadesse pole võimalik püsielupaika anud juhul hüvitamise eesmärgil moodustada. Järelikult alternatiivsetes asukohtades püsielupaiga moodustamine poleks looduskaitselikult ja majanduslikult otstarbekas.

- Puhveralana nähakse hüvitusaladel ja hüvitusala jaoks tähtsal astmelauladel olevate metsise mängude keskosast kuni 3 km raadiuses metsise põhilisele elupaigakasutusale jäävatel sidusatel metsamassiividel. Kehtiva „Metsise (Tetrao urogallus) kaitse tegevuskava“ (Keskkonnaministeerium 2015) järgi moodustatakse metsise elupaik Keskkonnaregistris kuni 3 km raadiuses ümber metsise mängupaiga olevatest, metsise poolt eelistatud kasvukohatüüpidest, mis on eksperdi poolt omavahel ühendatud terviklikuks alaks. „RMK metsise kaitsestrateegia aastani 2030“ (kinnitatud RMK juhatuse otsusega 01.09.2020 nr 1-32/69) on metsise funktsionaalne elupaik defineeritud kui metsise elupaiga tingimustele vastavad metsad 3 km raadiuses ümber mängupaiga keskkoha. Metsise telemeetriauringute (Ojaste 2021) järgi jääb metsisekanade lokatsioonidest 3 km kaugusele 74% ja kukkedel 78%. Lõhmus (2016) järgi jääb valdav osa Eestis aastatel 2013-2016 tehtud pesitsusvaatlustest 0,5– 2,5 km kaugusele lähimast mängutsentrist, kusjuures selles vahemikus kaldub olema ka edukate pesakondade osatähtsus suurem kui mängu lähiümbruses. Telemeetria andmetel asus 77% pesakondade lokatsioonidest 3 km raadiuses paarumisalast, kusjuures pesakondi kohati kuni 4 km kaugusel paarumisalast (Ojaste 2021). Eelnevale infole tuginedes võeti vastu metoodiline otsus, et puhveralana nähakse hüvitusaladel ja hüvitusala jaoks tähtsal astmelauladel olevate metsise mängude keskosast kuni 3 km raadiuses metsise põhilisele elupaigakasutusale jäävatel sidusatel metsamassiividel asuvat ala. Sellest tulenevalt on puhverala nõ ringi kujuline, milles on ka väljalõikeid (puhveralasse kuuluvad vaid metsamaa kõlvikud). Nii on puhveralaga hõlmatud põhiosa metsise elupaigakasutuse alast.
- Hüvitusmeetmete kava on proportsionaalne, vajalik ja hüvitusmeetmete tulemuslikkust seiratakse. Nimelt hüvitusmeetmete kava peatükis 5.1.2 on selgitatud, millised on olnud hüvitusmeetmete kava koostamisel hüvitusmeetmete aluseks võetud sihtväärtused ja metoodiline lähenemine, sealhulgas kaalutlused, mille alusel on leitud, et väljatöötatud hüvitusmeetmed on asjakohased (sh ekspertide hinnangul eeldatavalt tulemuslikud) ja proportsionaalsed. Hüvitusmeetmete kava peatükis 5.4 on toodud seirekava, mille kohaselt hüvitusmeetmete tõhususe kontrolliks tuleb hüvitusmeetmetena ette nähtud hüvitusaladel teostada metsise seiret iga-aastaselt üks aasta enne hüvitusmeetmete rakendamist (ehk enne elupaikade taastamist) ja kuni 10 aastasel perioodil pärast hüvitusmeetmete ellu viimist. Tulemuslikkuse hindamist tuleb läbi viia kahel korral pärast hüvitusmeetmete rakendamist ehk 5 aastal ja 10 aastal. Alternatiivsete lahenduste puudumist on selgitatud eelnevalt.
- Planeeringut koostades ja mõjusid hinnates on arvestatud mh maavaravarudega seotud informatsiooniga. KSH aruandes on mõju maavarade kasutusele käsitletud peatükis 9.7.4

ja peatükis 10. Viimases on hinnatud eelistatud trassivariandiga kaasnevaid mõjusid, sh on käsitletud Ilvese, Rabaküla ja Nepste VII keskkonnala taotluse alasid. Samuti on karjääridega seotud temaatikat käsitletud planeeringu seletuskirja peatükkides 3.5.1, 3.5.2, 3.5.3 ja 4.7, sh on käsitletud Ilvese, Rabaküla ja Nepste VII keskkonnala taotluse alasid.

- Tervikliku ruumilahenduse koostamisel tuleb tasakaalustatult arvestada majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise keskkonna ning looduskeskkonna arengu pikaajalisi suundumusi ja vajadusi. Seda on ka tehtud. Planeeringu seletuskirja esimeses peatükis on toodud välja planeeringu koostamise eesmärk ja alused. Seletuskirja peatükis 2 on kirjeldatud trassi koridori valiku aluseid ning sealhulgas ka kriteeriumeid, mida igas alternatiivide võrdlemise etapis kaaluti. Planeering, keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruanne, Natura aruanne ja Natura hüvitusmeetmete kava on koostatud koostöös erialaekspertidega ja ametiasutustega ning kaasates huvitatud isikuid. Planeerimismenetlus on avalik menetlus, kus kõik huvitatud isikud on saanud esitada ettepanekuid, vastuväiteid ja arvamusi. Sealhulgas on Marina Minerals OÜ olnud planeerimismenetlusesse kaasatud. Näiteks Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi 03.11.2023 kirjaga nr 14-8/1156 teavitati Marina Minerals OÜ-d Rail Balticu parima trassialternatiivi valikust ja Natura hüvitusmeetmete kava koostamise vajadusest. Sama kirjaga kutsuti osalema Surju rahvamajas 14.11.2023 toimuval infokohtumisel. Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi 21.06.2024 kirjaga nr 14-8.3/744 kutsuti Marina Minerals OÜ-d infokohtumisele, kus Regionaal- ja Põllumajandusministeerium tutvustas planeeringumaterjalide hetkeseisu ja edasisi tegevusi. Kohtumised toimusid 01.07.2024 Häädemeeste Seltsimajas, 02.07.2024 Surju Rahvamajas ja 03.07.2024 Pärnu riigimajas. Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi 12.09.2024 kirjaga nr 14-8.3/946 ja 12.11.2024 kirjaga nr 14-8.3/946-9 kutsuti Marina Minerals OÜ-d osalema avalikel aruteludel, kus tutvustati avalikustatud materjale, esitatud ettepanekuid ja Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi seisukohti esitatud ettepanekute kohta. Avalikud arutelud toimusid 13.11.2024 Uulu Kultuuri- ja spordikeskuses, 14.11.2024 Kilingi-Nõmme Klubis ja 15.11.2024 Pärnu riigimajas. Kohtumistele oli võimalik küsida küsimusi, sh kohtumistele oli kaasatud muuhulgas metsise ekspert. Marina Minerals OÜ ei kasutanud võimalust osaleda eelnimetatud kohtumistel.

Planeerimisprotsessi, sh KSH ja hüvitusmeetmete kava raames on ära kuulatud ja vastatud alati kõigile pöördumistele ning analüüsinud sisuliselt esitatud ettepanekuid. Marina Minerals OÜ kirjades esitatud seisukohti ja ettepanekuid on kaalutud, kujundatud nende osas seisukohad ja koostatud sisuliselt põhjendanud vastuse. Paraku on ettepanekuid, mida pole võimalik arvesse võtta, sest vastasel juhul jääks hüvitamata Luitemaa linnualale Rail Baltic raudtee rajamisega tekkiv leevendamatu ebasoodne mõju. Vastavalt Natura hindamise juhendmaterjalidele on erandi tegemine võimalik üksnes siis, kui puuduvad alternatiivsed lahendused, eksisteerib ülekaalukas avalik huvi ja kui Natura 2000 üldise sidususe kaitsmiseks on vastu võetud sobivad hüvitusmeetmed. Hüvitusmeetmete välja töötamisel tuli lähtuda loodusdirektiivi artikkel 6.4 nõutest. Rail Baltica on suure avaliku huviga objekt. Selle avaliku huvi realiseerimiseks on tarvis rakendada ekspertide poolt ettenähtud hüvitusmeetmed, sh selliseid mis tingivad piiranguid maavarade kaevandamisele. Hüvitusmeetmed peavad olema tõhusad, vastasel korral pole võimalik planeeringut kehtestada ja Rail Balticu raudteed rajada.

II Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi kui järelevalvaja seisukoht

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium kui planeeringu üle järelevalvet teostav asutus on hinnanud planeeringu avalikul väljapanekul kirjalikke ettepanekuid esitanud Marina Minerals OÜ seisukohti ning Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi kui planeeringu koostamise korraldaja vastuseid. Järelevalve käigus kujundatud seisukoht on alljärgnev.

- Planeeringu koostamise käigus on kaalutud erinevaid raudtee trassikoridori alternatiive ning valitud lahendus tagab parima võimaliku tasakaalu keskkonnakaitse ja arendustegevuse vahel. Hüvitusmeetmed ja neid toetavad meetmed on proportsionaalsed ja põhjendatud ning

hüvitusmeetmete tulemuslikkust seiratakse. KSH ja Natura aruandest, hüvitusmeetmete kavast ning Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi vastuskirjadest nähtub, et Rail Balticu planeeringu kehtestamise ja raudtee ehitamise eelduseks on Luitemaa linnuala metsistele avalduva olulise leevendamatu mõju kompenseerimine. Hüvitusmeetmed peavad olema tõhusad ning need tuleb ellu viia enne ehitustegevusega alustamist.

- Vältimaks Luitemaa metsiste asurkonna isolatsiooni jäämist ja hääbumist tuleb tagada metsisekukkede piisav arvukus asurkonna säilimise eesmärgil ja kavandatava tegevuse piirkonnas metsisele sobivad uued elupaigad ja mängualad. Selleks on tehtud ettepanek moodustada muuhulgas Mõtuse ja Saki metsise püsielupaik. Mõlemas paigas on toimivad metsise mängud. Alternatiivsed asukohad püsielupaikade moodustamiseks piirkonnas puuduvad. Ilvese liivakarjääri keskkonnaloa taotluse ala paikneb Rail Balticu ebasoodsa mõju hüvitamiseks moodustatavas Mõtuse metsise püsielupaigas. Mõtuse püsielupaiga moodustamine Luitemaa linnuala laiendusena on vajalik linnualal paikneva Mõtuse metsisemängu ja asurkonna toetamiseks ning Luitemaa ja Kikepera-Soomaa asurkonna põhjapoolse ühenduse sidususe hoidmiseks. Järelikult Mõtuse püsielupaik on võtme tähtsusega tagamaks metsisekukkede piisav arvukus asurkonna säilimise eesmärgil ja tagamaks Rabaküla siduskoridori tööväime Luitemaa linnuala metsistele avalduva olulise leevendamatu mõju kompenseerimisel. Ilvese liivakarjääri keskkonnaloa taotluse alal maavara pole võimalik kaevandada ilma, et see avaldaks olulist mõju Mõtuse metsise mängule, metsisekukkede arvukusele ja siduskoridori toimivusele ning seeläbi hüvitusmeetmete tõhususele. Tallinna Ringkonnakohus haldusasjas nr 3-23-1539 jättis jõusse Tallinna Halduskohtu otsuse ning pidas õiguspäraseks Keskkonnaameti 07.06.2023 korraldust nr D-120572-25, millega keelduti Marina Minerals OÜ-le maavara kaevandamise keskkonnaloa andmisest Ilvese liivakarjääri määraldisel maapõueseaduse (MaaPS) § 55 lg 2 p 12 alusel. MaaPS § 55 lg 2 p 12 kohaselt keeldutakse kaevandamisloa andmisest, kui taotletava kaevandamisloa alusel tehtavad tööd võivad oluliselt ebasoodsalt mõjutada kaitstavat loodusobjekti ja seda ebasoodsat mõju ei saa muul viisil vältida kui loa andmisest keeldumisega.
- Vältimaks Luitemaa metsiste asurkonna isolatsiooni jäämist ja hääbumist tuleb tagada Luitemaa linnuala asurkonna metsiste sidusus teiste lähiala metsise mängudega. Selleks on vaja tagada sidusus Luitemaa ja Kikepera-Soomaa ning Luitemaa ja Põhja-Liivimaa metsiste asurkondade vahel. Alternatiivsed asukohad Rabaküla siduskoridorile piirkonnas puuduvad. Rabaküla siduskoridor on ainukene toimiv siduskoridor, mis võimaldab Luitemaa ja Kikepera-Soomaa metsiste asurkondade omavahelist liikumist. Järelikult Rabaküla siduskoridori tööväime tagamine on võtme tähtsusega Luitemaa linnuala metsistele avalduva olulise leevendamatu mõju kompenseerimisel. Mõjude hindamisel ja hüvitusmeetmete kava koostamisel on tuvastatud, et Rabaküla siduskoridoris, sh Rabaküla liivakarjääri keskkonnaloa taotluse alal pole võimalik maavara kaevandada ilma, et see avaldaks mõju siduskoridori toimivusele ja seeläbi hüvitusmeetmete tõhususele.
- Vältimaks Luitemaa metsiste asurkonna isolatsiooni jäämist ja hääbumist tuleb tagada metsisekukkede piisav arvukus asurkonna säilimise eesmärgil ja kavandatava tegevuse piirkonnas metsisele sobivad uued elupaigad ja mängualad. Hüvitusmeetmetena on ette nähtud 11 uue püsielupaiga moodustamine. Lisaks on sätestatud hüvitusmeetmeid toetavad meetmed, mis aitavad vähendada võimalust, kus hüvitusmeetmed ei osutu seire põhjal siiski piisavalt tõhusaks ja vajalik on hakata otsima täiendavaid hüvitusalasid. Üheks hüvitusmeetmeid toetavaks tegevuseks on puhveralade määramine. Puhveraladel tuleb vältida tegevusi, mis võivad koosmõjus Rail Balticuga avaldada ebasoodsat mõju kaitse-eesmärgiks olevale liigile metsisele (nt raadamine, mille tulemusel võib väheneda metsamaa pind, karjäärid jms). Nepste VII liivakarjääri keskkonnaloa taotluse ala jääb Rail Balticu ebasoodsa mõju hüvitamiseks moodustatava Saki püsielupaika ümbritseva puhverala sisse. On tuvastatud, et metsised kasutavad Saki püsielupaika ümbritsevat puhverala, sh Nepste VII liivakarjääri keskkonnaloa taotluse ala. Lageraielangid pole

metsistele barjääriks. Seiretulemused näitavad, et karjääridel on oluline mõju metsiste arvukusele. Nepste VII liivakarjääri keskkonnaloa taotluse alal maavara pole võimalik kaevandada ilma, et see avaldaks olulist mõju Saki metsise mängule, metsisekukkede arvukusele ja seeläbi hüvitusmeetmete tõhususele.

- Puhveralade 3 km-se ulatuse määramisel on lähtutud teaduslikest uuringutest ja senisest praktikast. Puhverala hõlmab sidusatel metsamassiividel 74-78% metsiste põhilisest elupaigakasutusalast.
- Hüvitusmeetmete kava, sh seiremeetmed on koostatud vastavalt Euroopa Komisjoni juhendmaterjalidele. Ametkonnad on selle kooskõlastanud.
- Planeeringulahenduse koostamisel, sh hüvitusmeetmete kava koostamisel on arvestatud maavaravarudega seotud informatsiooniga, sh on maavaravarude kasutusele seatavaid piiranguid analüüsitud KSHs.

Ilvese, Rabaküla ja Nepste VII keskkonnaloa taotluse aladel maavara kaevandamine avaldab olulist mõju metsistele ning seeläbi hüvitusmeetmete tõhususele. Alternatiivsed asukohad piirkonnas Rabaküla siduskoridorile ning Mõtuse ja Saki püsielupaiga moodustamiseks puuduvad. Kaevandamistegevuse lubamine eelnimetatud aladel ei ole looduskaitsele ega planeeringu eesmärke arvestades võimalik. Kuna tõhusad hüvitusmeetmed on planeeringu kehtestamise eelduseks, siis maavarade kaevandamisele piirangute seadmine on proportsionaalne ja põhjendatud.

- Planeerimisprotsess on läbi viidud vastavalt planeeringu algatamise ajal kehtinud planeerimiseadusele. Seejuures avalikkust on kaasatud rohkematel kordadel, kui seda planeerimiseadus ette nägi. Samuti on protsessi olnud kaasatud ametiasutused ja planeeringuala kohalikud omavalitsused, kes on planeeringu, sh KSH, Natura aruande ja hüvitusmeetmete kava kooskõlastanud. Marina Minerals OÜ-l on olnud planeerimisprotsessis mitmeid võimalusi osaleda avalikel aruteludel ning esitada oma seisukohti. Marina Minerals OÜ ettepanekuid on analüüsitud ja vastatud neile sisuliselt, kuid kõiki ettepanekuid pole olnud võimalik arvestada, kuna see ohustaks Rail Balticu projekti elluviimist ning looduskaitse eesmärke. Arvestamata jäetud ettepanekuid on asjakohaselt ja sisuliselt põhjendatud.

Kokkuvõtvalt peab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi selgitusi ja planeeringulahendust piisavaks ning proportsionaalseks, arvestades Rail Balticu projekti ülekaalukat avalikku huvi ning keskkonna- ja looduskaitse eesmärkide täitmise vajadust. Planeerimisprotsess on olnud erinevaid osapooli kaasav. Marina Minerals OÜ poolt esitatud ettepanekuid ei ole võimalik arvestada, kuna nende rakendamine ei oleks kooskõlas metsise kaitse eesmärkidega ning seaks ohtu Rail Balticu projekti elluviimise.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Ivan Sergejev

planeeringute asekanstler

Küllli Siim

kylli.siim@mkm.ee